

INKLUZÍVNE VZDELÁVANIE ŽIAKOV CHORÝCH A ZDRAVOTNE OSLABENÝCH V ZŠ

Odborný seminár „Inkluzívne vzdelávanie žiakov so zdravotným znevýhodnením v základnej škole“

Štátny pedagogický ústav, Bratislava

PaedDr. Katarína Vladová, Ph.D.

Do kategórie deti alebo žiakov so **špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ŠVVP)** patrí:

1. dieťa alebo žiak so zdravotným znevýhodnením

a) dieťa alebo žiak so zdravotným postihnutím

- dieťa alebo žiak s mentálnym postihnutím
- dieťa alebo žiak so sluchovým postihnutím
- dieťa alebo žiak so zrakovým postihnutím
- dieťa alebo žiak s telesným postihnutím
- dieťa alebo žiak s narušenou komunikačnou schopnosťou
- dieťa alebo žiak s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami
- dieťa alebo žiak s viacnásobným postihnutím

b) dieťa alebo žiak chorý alebo zdravotne oslabený

- je to dieťa alebo žiak s ochorením, ktoré je dlhodobého charakteru a dieťa alebo žiak vzdelávajúci sa v školách pri zdravotníckych zariadeniach

c) dieťa alebo žiak s vývinovými poruchami

- dieťa alebo žiak s poruchou aktivity a pozornosti,
- dieťa alebo žiak s vývinovou poruchou učenia

d) dieťa alebo žiak s poruchou správania

- dieťa alebo žiak s narušením v oblasti emocionálnej alebo sociálnej

2. dieťa alebo žiak zo sociálne znevýhodneného prostredia

3. dieťa alebo žiak s nadaním

Termínom chorý

sa označuje žiak v stave choroby, ktorá sa bežne definuje ako porucha rovnováhy organizmu s prostredím. Vznikajú pritom rozličné anatomické a funkčné zmeny v organizme.

Zo špeciálnopedagogického hľadiska však nejde o chorého vôbec, ale o takého, ktorý pre svoju chorobu **vyžaduje špeciálnu výchovno-vzdelávaciu starostlivosť**.

Kategória chorých sa vnútorne diferencuje na viaceré skupiny, ktoré potom predstavujú špecifickú pedagogickú problematiku.

Mnohé choroby sa končia vyzdravením, niektoré však môžu zanechať následky v telesnej deformite, iné trvalo obmedzujú žiaka v istých oblastiach jeho života alebo ohrozujú jeho život.

Táto skutočnosť sa odráža aj v špecifickosti ich výchovy a vzdelávania.

Charakteristika chorých - uvádzame jedno z mnohých a možných členení:

- choroby nervového systému,
- choroby žliaz s vnútornou sekréciou,
- avitaminózy,
- metabolické choroby,
- choroby ústnej dutiny,
- choroby dýchacích orgánov,
- choroby tráviaceho traktu,
- choroby obličiek,
- choroby krvi a krvotvorby,
- choroby srdca a krvného obehu,
- choroby urogenitálneho systému,
- choroby pohybového systému,
- choroby kože,
- infekčné a parazitárne choroby.

Termínom zdravotne oslabený sa označuje žiak:

- v stave rekonvalescencie
- so zníženou odolnosťou voči chorobám
- tendenciou k recidivite choroby
- s ohrozením zdravia v dôsledku vplyvu nevhodného prostredia
- nevhodného životného režimu
- nesprávnej výživy

Prejavuje sa najmä zníženou odolnosťou voči chorobám, zníženou telesnou výkonnosťou, väčšou unaviteľnosťou.

Oslabenie v telesnej oblasti môžu sprevádzať i neurotické prejavy (poruchy spánku, pomočovanie, tiky).

Charakteristika zdravotne oslabených

So zdravotným oslabením sa obvykle spája zaostávanie pohybového vývinu dieťaťa, malá pohybová aktivita a neobratnosť dieťaťa.

Neschopnosť uplatniť sa v skupine vrstovníkov má nepriaznivý vplyv na utváranie jeho sociálnych vzťahov

Ako najčastejšie zdravotné oslabenia sú uvádzané **obezita** a **asténia**.

OBEZITA

- nadmerné hromadenie tuku v podkožnom väzive
- príčinou je vyšší príjem kalórií v potrave ako výdaj energie
- spôsobuje ju aj nevhodný režim výživy, prejedanie
- zriedka poruchy žliaz s vnútorným vylučovaním

Obezita spôsobuje zmeny vo fyzickej, psychickej a spoločenskej sfére. U chlapcov spôsobuje oneskorený pohlavný vývin, nestačia v hrách rovesníkmi, sú predmetom výsmechu, čo spôsobuje agresivitu detí, uzatvorenie sa do seba.

Charakteristika zdravotne oslabených

ASTÉNIA

- celková telesná slabosť,
- prejavom je neurasténia – neuróza spojená s poruchami vegetatívneho nervstva (nízky krvný tlak, potenie, hnačky), pocit únavy a slabosti,
- pocit smútku a namrzenosti.

Prežívanie choroby/zdravotného oslabenia

zo strany chorého dieťaťa je sprevádzané viacerými problémami. Negatívne skúsenosti, **spracovanie svojho vlastného ochorenia** (coping).

Dieťa sa cíti **nekomfortne**, postupne **si uvedomuje svoje ochorenie** na základe rôznych príznakov: bolesť, znižovanie telesnej a duševnej aktivity.

Musí absolvovať pravidelné, často aj dlhotrvajúce neštandardné **diagnostické a liečebné postupy**.

Musí **dodržiavať a rešpektovať mnohé obmedzenia**, ako sú sebadisciplína, diéty, aplikácia liekov, znížená výkonnosť.

Zmenená životospráva môže viesť k obmedzeniu až strate sociálnych kontaktov, k **pocitom izolovanosti** od okolia, k nesprávnemu sebahodnoteniu.

Adaptačný proces môžu sťažovať špeciálne problémy, bezprostredne súvisiace s chorobou a zdravotným oslabením. Môže to byť náhla zmena fyzického vzhľadu, rast do výšky, vypadávanie vlasov, zmeny na koži.

Špecifiká výchovy a vzdelávania

Žiak chorý a zdravotne oslabený môže byť vzdelávaný

- a) **v základnej škole pri zdravotníckom zariadení** (pri nemocnici liečebni, ozdravovni, kúpeľoch, sanatóriu - poskytuje informácie kmeňovej škole o možnej miere zaťaženia žiaka a o zmenách v jeho školskej výkonnosti vplyvom choroby a následnej liečby),
- b) **v špeciálnej triede pre žiakov chorých a zdravotne oslabených základnej školy,**
- c) **v triede základnej školy spolu s inými žiakmi, t.j. v školskej integrácii (podľa § 94 ods. 1 zákona č. 245/2008 Z. z).**

Špecifiká výchovy a vzdelávania

Vzdelávací program pre žiakov chorých a zdravotne oslabených ISCED1
– primárne vzdelávanie, ISCED2 – nižšie sekundárne vzdelávanie

Tento vzdelávací program vymedzuje špecifické potreby a požiadavky na komplexnú odbornú starostlivosť o žiakov chorých a zdravotne oslabených v školách, kde sú vzdelávaní.

Žiaci chorí a zdravotne oslabení plnia rovnaké ciele vzdelávania ako žiaci základných škôl na primárnom stupni vzdelávania a nižšom stupni sekundárneho vzdelávania.

Vzdelávacie štandardy pre žiakov chorých a zdravotne oslabených sú rovnaké ako pre žiakov základnej školy, z ktorej žiaci prichádzajú.

Výkonový štandard je však ovplyvnený zdravotným stavom, liečbou, vyučovacím variantom a momentálnymi schopnosťami chorého a zdravotne oslabeného žiaka (napr. s onkologickým, neurologickým, psychickým ochorením, cystickou fibrózou, s tuberkulózou, diabetici, reumatici).

Špecifiká výchovy a vzdelávania

Edukácia žiakov sa realizuje podľa štyroch variantov rámcových učebných plánov pre žiakov chorých a zdravotne oslabených:

variant A – jedna vyučovacia hodina denne, t. j. 5 hodín týždenne,

variant B – dve vyučovacie hodiny denne, t. j. 10 hodín týždenne,

variant C – tri vyučovacie hodiny denne, t. j. 15 hodín týždenne,

variant D – štyri vyučovacie hodiny denne, t. j. 20 hodín týždenne.

Špecifiká výchovy a vzdelávania

Žiak chorý a zdravotne oslabený vzdelávaný v školskej integrácii postupuje podľa **individuálneho vzdelávacieho programu**

Podmienkou prijatia žiaka do špeciálnej triedy alebo na školskú integráciu je špeciálnopedagogická diagnostika, v prípade potreby aj psychologická diagnostika vykonaná v centre pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie, *odborná lekárska diagnostika* (onkológ, neurológ, psychiater, internista a iné) a písomná žiadosť rodiča alebo zákonného zástupcu.

V prípade zlepšenia zdravotného stavu žiaka chorého a zdravotne oslabeného sa môže žiakovi vzdelávanému v špeciálnej triede alebo v školskej integrácii prehodnotiť forma vzdelávania v priebehu školskej dochádzky, t.j. žiak môže byť preradený do bežnej triedy alebo môže byť školská integrácia ukončená.

Povinné personálne zabezpečenie

So žiakom pravidelne pracuje:

Školský špeciálny pedagóg – podieľa sa na tvorbe IVP spolu s triednym učiteľom alebo vyučujúcimi jednotlivých predmetov. Individuálne pracuje so žiakom chorým a zdravotne oslabeným podľa výsledkov lekárskej a špeciálnopedagogickej diagnostiky. Metodicky vedie učiteľov, spolupracuje s rodičmi žiaka a so školským zariadením výchovného poradenstva a prevencie, ktoré vydalo písomné vyjadrenie k školskej integrácii žiaka.

Asistent učiteľa – pracuje v triede, ktorú navštevuje žiak alebo viac žiakov chorých a zdravotne oslabených, ak si to vyžaduje výchova a vzdelávanie príslušného žiaka v závislosti od závažnosti jeho postihnutia.

ĎAKUJEM ZA POZORNOST